Год. I. САМОКОВ, 10 МАРТ 1923 ГОД. Бр. 2.

ИЗГРЕВ

ВЕСТНИК НА ВЪЗД ДРУЖИНА ПРИ АМЕР. ГИМНАЗИИ И САМ. ВЪЗД. ЛОЖА „РИЛСКА ЗАРЯ".

РЕДАКТИРА КОМИТЕТ | ЕДИН БРОЙ 1 ЛЕВ. излиза периодически. обявления 80 ст. на дума | Отговорен РЕДАКТОР: В. А. РАДЕВ

Кръчмата е най-голямия социалех бич, най-ужасния враг на семейството, най-кръвожадния убиец на човека. Всяки самоковски гражданин трябва да даде своя вот за нейното затваряне, за да възтържествува правото и светлината!

ДА ПОБЕДИМ!

Само неколко дни ни делят от денят, в който самоковските граждани ще бъдат повикани да кажат дългоочакваната дума „*Да се затворят кръчмите*", като възтържествува истинското съзнание за трезвеност, за намаление на тази страшна мизерия, идяща от алкоолизма, който е впуснал дълбоки корени и в най-крехките души.

Денят на референдума, за затваряне на около 70 кръчми, ще бъде светла дата за нашия град, който е имал големо историческо минало и не ще закъснее в своето бъдеще.

В последно време консумирането на алкоола е стигнало до такъва степен, че нощ не минава да не се срещнат из тъмните, непрогледни и тесни улици по неколко жалки пияни фигури, които напомнят изгубени същества, не способни да се борят с живота и търсящи спасение в престъпността.

Майката, съпругата, малките още не закрепнали мили и невинни дечица, трепнат от ужас, че бащата ще се върне пиян до болезненост и с един замах на забрава е готов да накърни честта на своите близки, на свойте рожби, които и без това вече са негова жертва.

Взрете се малко по-дълбоко самоковски граждани в този въпрос, застрашаващ с своите вълни да залее и опетни човешкото достойнство и чест — и пред вас ще се очертае картината в която ад и небе се съюзяват, за да погубят човека стоящ на край пропастта. Благодарение на тези 70 кръчми в Самоков днес имаме множество семейства, които често пъти замръкват без троха хлеб в къщи, защото бащата оставя и последната си стотинка в полза на кръчмаря.

Ако до сега всичко е било в своя шемет, защо днес да не почнем една по-силна антиалкоолна борба и с дълбока вера в душата, заработим за реализирането на тая идея — затварянето на кръчмите — като с това се постигне едно значително намаление на множеството семейства, изложени на явна смърт!

На всекиму е известно, че всеко начало за постигане известна цел е трудно, но ний нетребва да се спираме пред нищо, ако искаме да успеем Малко по-вече труд, работа и резултатите нема **да закъснеят.**

Граждани! Нека се притечем на помощ на това хуманно дело на Самоковския гр. общ. съвет за затварянне на кръчмите и подчертаем, че милеем за благото на обществото без да щадим време и труд, като дадем своята морална и материялна подкрепа за реализиране това начинание, за което е направено вече първата стъпка.

Да чакаме бодро и с истинска вера на своя пост слънцето, което с своите топли лъчи ще сгрее душите на много давящи се и тровящи своя организъм с това наглед така хубаво и шумящо пиво. Нека за момент забравим политическите борби и дружно заработим за премахването на този човешки враг — за убийството на това социално зло — алкоола, носител на нищета, поквара и ред болести.

Прочее, долу кръчмите!
Да живее трезвеността!

П.

ОТЗИВИ

от Жили Бодилев

~~ ПОРТРЕТ. ~~

Думата е за кръчмаря — ще се опитаме да нарисуваме портрета му. И за да излезе по сполучлив — в смисъл по-добре да се разбере — ще го нарисуваме в сравнение с портрета на един друг човек, с когото той много си прилича, но далеч надминава. Тук думата е за убиеца.

Ама защо, ще речете, да сравняваме „почтения търговец" кръчмаря с низкия изверг — убиец? — Моля почакайте: убиеца намисля своето престъпление, напълва револвера си, излиза на улицата или където да е, причаква жертвата си, грабва и я убива Колкото и низко да е дялото му — той действува прямо, с открити карти и в сяда ясно заявява причините, които са го накарали да постъпи тъй. — Какво прави кръчмаря? — С една любезна усмивка той те поканва днес, утре, любезно приказва с тебе за здравето ти и семейството ти, още по-любезно те черпи винце и ракиица, обира кесията ти и оставя семейството ти на произвола на съдбата, па тогава, ако потрябва, любезността се свършва и ти можеш преспокойно да изядеш калая: „Вън, не давам вече" (не защото си пиян до безобразие, но защото нямаш пари) и ти се намираш вън без пукната пара и с отровено здраве. И това се повтаря **ден след ден, ден след ден!... Кажете,** нима не е десет пъти повече убиец от убиеца всяки такъв кръчмар? Закона отнима разни права на *престъпните* убийци, затваря ги, изтезава ги, — а *подлите* убийци-кръчмари, които убиват не само организма ти — и те правят неспособен за физическа работа,— но и духа ти и те погубват като човек, които убиват не само тебе, но и цялото ти семейство, — тия безподобни убийци свободно отварят „магазини" и въртят „почтена" търговия! Не е ли това позор? Не е ли това едно неизличимо петно на културата и цивилизацията, на правото и демокрацията? — Да, нещо повече!

Съзнателни граждани на Самоков, разберете добре тоя портрет и се гответе да приковете на позорния стълб — там дето е тъхното място — тия смъртни убийци на вашия живот!

Невероятно, но факт!

Между семействата, които тънат до уши в немотия и мизерия, са и семействата на братя Т. Когато човек надзърне в тъхните къщи или види жените и децата им — ясно ще се убеди в това. Поради това именно и на някои от момиченцата им ученички в училището „Св. К. и М." училищното настоятелство е отпустнало плат за дрехи Това е един факт.

А ето още един факт: На 5 т. м. в понеделник, около 7 часа вечерта една „весела компания" от 5 — 6 души, хванати двама по двама „под ръка" и маршируйки от стена до стена по главната улица, предвождана от кларне и тъпан „весело" си отиваше нагоре. — И кого мислите срещнахме между тая компания? — Същите тези братя, семействата на които умират от глад и децата им ходят полуголи, та става нужда други да им доставят плат за дрехи! — Това е то положението: работи като вол цяла седмица, за да се напиеш една вечер, да се разходиш с кларне и тъпан за смях на децата из улиците, за да мизерствува и гладува семейството ти и да ходят голи децата ти, за да сапипеш здравето си и за да напълниш кисията на убиеца си кръчмар!

До кога?

О времена, о нрави!

Пишат ни от града: „По време на Булаирския празник, на 8 м. м, в казармата на 7-мо Артил. отделение имаше *банкет*, на който в памят на загиналите и за слава на живите се изляха с стотини бутилки спирт. Без да се спираме по-вече върху това тържество, ние искаме тук да ви съобщим за едно друго нещо: не зная по каква причина там беше гимназиялния черковен хор, заедно с диригента си г. Тодоров. За голямо възмущение на съзнателните граждани, някои от тия учащи се, в присъствието не само на диригента си, който при това им е преподавател, но и на други преподаватели, та и на директора си, не се срамуваха да изпразват чаша след чаша и шише след шише! Срамота! Трябваше хора да предупреждават войниците — „Стига, бе момче, стига им носи!" — но: — „Искат, господине, какво да правя!" Позор. Такова ли е възпитанието на младите — да засрамят и по-старите в туй отношение? Ами какво ще каже за това г. директора на гимназията, който сам беше очевидец на горния факт? Не червеше ли се той сам от това и не *помисли ли, че трябва* да вземе мерки за изправлението на тая поквара? Или мисли, че това е излишно, че за този порок, за това срамно и безподобно *пиене*, което петни както учениците, които са го извършили и го вършат, така и тъхните преподаватели и директор, които в случая мълком го удобриха — няма нужда от ограничение, няма нужда да се увеличи и насърчи работата на вздържателното дружество? — Позор!"

Ние предаваме писмото изцяло — коментарии са излишни! О времена, о нрави!

Едно необходимо обяснение.

Както и очаквахме, въпреки нашата категорична декларация за безпристрастна дейност за затваряне на кръчмите, намериха се хора, които ни обвиняват в партизанство. Не стига това, от стара лична злоба някои са наговорили куп нелепости по адрес на нашия редактор.

Всичко, което е говорено, остава за сметка на говорителя. Срамно и тъжно е само това, че заради лична злоба се вреди само на една светла кауза, на която се е посветил да служи нашия вестник. Това показва само още на колко низко стъпало стоим ние *като човеци*, та макар да имаме висше образование и да заемаме високи и отговорни длъжности. А колкото за нашия неутралитет — ние сме категорични: подкрепяваме всички, които работят за

успеха на идеята ни и ще осъдим всички, които й пречат. Това е ясно като бял ден: ние запитахме г-н Коцев за нищо което се отнасяше лично до него като човек и очакваме отговора му. Нима тук трябва да се търси партизанщина само защото г-н Коцев е представител па една партия в Общ. Съвет? В този брой ние искаме платформата на блока, занаятчиите и изобщо на всички останали партии, освен управляющата (комун.) която е ясна. Нима това трябва да се вземе като нищо партизанско, а не продиктувано само от желание за успях на дялото ни? Чрез това, напр., ние искаме всички партии да се замислят върху открития вече въпрос, да съзнаят важността за успяха на референдума, да видят, че тука няма защо да се примесват партизански цялли и страсти и да го подпомогнат. А това ще бъде наш актив — това не е партизанщина, но работа за успеха на една идея!

Ние не ще се спрем пред нищо. Колкото и да са голями нападките срещу нас, ние не ще спрем да се борим против порока и против кръчмите. Ние сме доволни, че от повече места не чухме такива отзиви, — добър знак, че тук диктува злоба и омраза, а широката съзнателна част на гражданството съзнава важността на проповядваната от нас кауза и скоро ще докаже това със своята пълна подкрепа, със свои вот да се затворят кръчмите!

Пазете младите!

Предадени всецело в ноктите на кръчмата и виното, голямото болшинство от бащите са занемарили съвсем своите млади синове. От всякъде ние чуваме укори за младежта — някои от които, впрочем, са справедливи — и се отчайваме в надеждите, които винаги се възлагат на нея. Но кой е виновен за това? — Пак кръчмата, която не позволява едно близко общение между баща и деца, едно истинско възпитание на последните. И в резултат какво излиза? — Идете в която щете прогимназия, отидете особено *в гимназията* и надзърнете през време на междучасие в местата за отход: не можете да надзърнете от дим на цигари, наблъскани като сардели *учениците пушат*! Да, пушат — и ако затова са виновни учителите и управлението на гимназията, че не полагат повече грижи за контрол, за насаждане съзнание за голямото зло, което представлява това пушене, — дваж по-виновни са бащите, които още от къщи не обръщат внимание на това. Но само то ли е? — Ами онова, за което поместеното на друго място писмо така красноречиво говори? Ами хазартните игри и безцелното скитане из улиците в празни дърдорения за партии, за любов и за не знам още какви си нелепости от тоя род? — И всички тия тогава, когато младежа трябва да се оформи като интелект, трябва да обогати куфаря на своите знания, трябва да тури основата на бъдещия човек!..

Бащи! Вие трябва да се стрестнете. Това не са измислици, не са химери — това е действителността. Аз сам съм младеж, сам съм ученик, сам съм пряк очевидец на всичко и ви говоря като син. Благодарение само на грижите на моя добър баща аз смея да се похваля, че не съм отишел толкова далеч — но печален факт е, че ония, на които кръчмите пречат за добри бащински грижи, отиват и по далеч!

Ще ли оставите това да продължава така? Ще ли оставите вашите синове да тръгнат по път, който ще ги отведе към сигурна гибел? Не, това не бива да бъде! Заради своята собствена и тая на децата си чест, бащи, вие трябва да затворите кръчмите и да са отдадете на ползотворно възпитание на бъдещото поколение, на хубавата „златна младеж.“

В. А. Р.

ДЮКЯН ПОД НАЕМ

СЕ ДАВА — НАХОДЯЩ СЕ В АБАДЖИЙСКАТА ЧАРШИЯ № 4. — Споразумение: В. ЗЛАТЕВ — учил. настоятелство

Към въздържание

Ако искаме да живеем в мир и спокойствие, ние трябва да се научим преди всичко да се контролираме и самоуправляваме. Ако не сме в сила да обуздаем своите страсти и своя егоизм, ако не ограничим своите груби инстинкти как ще турим край на злото, всред което живеем? Необходимо е да пресушим самите източници на злото и тогава да чакаме край за несполуките и злощастията, които ежедневно ни сполетяват. Като вървим по пътя на въздържанието, ние минаваме от животинското към човешкото, душата ни става съчувствителна, а умът ни свеж и ясен.

Чрез въздържанието ще се повдигнем и морално и духовно Въздържанието ще даде разширение на нашето съзнание, то ще ни съживи и отвори път към успях, то ще запази мислите ни чисти и непорочни — едно необходимо нищо за днешния ужасен век.

Само въздържанието ще изведе човечеството към обновление, към нов живот. Затова нека калъваме волята си да се борим против всичко, с което се бори и въздържателната идея — против тютюна и разните спиртни напитки, против разврата и комарджийството и само когато борбата е силна и ожесточена и свърши с блъскава победа над порока — само тогава трябва да очакваме мир и щастие.

И. Ш.

Да се открият картите!

Предстоящия референдум е едно от най-важните събития, които са ставали някога в нашия град. Въпроса се касае за неговото бъдаще — за бъдещето на Самоков, който така славно изигра своята роля в миналото. В ръцете на неговите граждани сега е поставен въпроса да играе ли и в бъдещето Самоков подобна велика роля — това още значи затварянето на кръчмите. Пред вид на тоя факт, ние каним всички обществени групи (партии) в града да заявят ясно и открито: ще престанат ли да правят поне от този въпрос един партизански въпрос, както се опитаха да го направят в началото, при разглеждането му от Общ. Съвет. Какво поведение и становище ще вземат партиите на блока и занаятчиите (за комунистите не говорим, защото те са ясни: заявяват, че ще работят и ще гласуват за затваряне на кръчмите) по предстоящия референдум и ако мислят, че затварянето на кръчмите в Самоков е от съдбоносно значение за града в добра смисъл, не ще ли предприемат нещо между членовете си за по-сигурен успех на това културно начинание?

Чакаме отговор! Вис.

ХРОНИКА

— В Неделя, на 11 т. м., в 4 часа след обед от страна на Въздр. Дружина при Амер. Гимназии в салона на последните, г-н Хр. Христов, учител, ще говори на тема: „Милиони левове за алкоол в Самоков“. Поканват се всички — вход свободен

— В събота, 10 т. м., в салона на Амер. Мъжка Гимназия, Въздр. Дружина при Амер Гимназии ще даде хубава *музикална вечер*. Вход 10 лв.—в полза за борбата с алкоола.

— В неделя, на два часа след пладне, всички членове на въздр. ложа „Рилска Заря“ се поканват на събрание в уч. „Отец Паисий“.

— Поради факта, че двете дружества — това при Ам. Гимназии и ложата „Рилска Заря“ — не се съгласиха да се цензурира цялия вестник (конкретно тяхния материал) от директора на гимназията, което той беше поставил като условие за участието на У. Н. В. Д. „Светло Бъдаще“ в издаването на вестника, последното беше принудено да излезе от издателството. Като съобщаваме този печален факт, за което ни най-малко не сме виновни ние въздържателите и от трите др-ва, обявяваме на гражданите, че „Изгрев“ остава да е орган само на казаните две дружества — Американското и „Рилска Заря“.

С. Простий

СТРЖВ.

Привечер. Сняг непрестанно вали и покрива с бяла плащеница малкия провинциален градец. При все, че по главната улица на градеца вървят много хора, не се чува никакъв шум. Те, многото хора, обсипани с сняг вървят безшумно, унесени в мисли.

Из вратата на голямата кожарска фабрика излизат последните работници, ключарят и един мъж, средна пора с лице носящо печата на страстен алкоолик. Погледа му бе погаснал. Дълбоки сини сянки кръжеха две черни, мъртви очи. Излезъл из вратата на фабриката, той се опре на последната, чакайки ключарят да отмине. Ключарят, човек с мънички хубави очички, го отмина клатейки укорително глава, като че искаше да каже: „По лош път вървиш човече“ — но дума се не чу из тънките му устни, свити в презрителна усмивка.

Човекът с погасналия взор дълго стоя . . Лицето му бе приело странно изражение. Някаква каменна физиономия без ни най-малък израз на живот. Човек наблюдаващ от страна, би помислил че никаква мисъл не тревожи това изпито, бледо лице, носяще белезът на смъртно спокойствие Но не беше така. Под маската на това спокойствие се разиграваше страшна трагедия. В гърдите на този човек без воля се водеше страшна борба, борба за живот и смърт!

Цяла седмица той работи.

Цяла седмица той с кървав пот на чело се труди, за да вземе малката сума пари, нужни за лекар, който да прегледа болната му, 9 годишна дъщеря. И сега бе събота, края на седмицата. И сега той имаше в джобът си сумата нужна за доктора — доктор, който щеше да спаси неговото любимо чадо от смъртта. Но сега, когато той имаше пари, се разгоре в гърдите му убийствена жажда за вино . .

Снегът неспирно валеше . . .

Най-сетне липето му трепна, едва забележима искрица блясна в погасналият му взор, като се разгоре по-сетне в радостен блясък на спасение. И през въздишка, която се откърти из дълбочините на неговата душа той промълви: —„Не, няма да ида в кръчмата! Рано е, ще отида още сега за лекара. Ще купя също два калъпа сапун и един чифт нови обуща за Ванё.“ И при видението за радостта, която ще донесе на цялия беден дом, блажена усмивка се разля по посинелите му устни. Той тръгна . . .

Пътят му минаваше край две кръчми в които по-рано той често се отбиваше.

Здрачът се бе сгъстил и забулваше всичко в непроницаема тъмнина.

Снегът се валеше . . .

Работникът вървеше . . Вдиг поглед в земята той постепенно приближи до първата кръчма . . . Вълна от винени пари лъхна в лицето му. Сладостни тръпки плъзнаха по тялото му. Очите му алчно светнаха и той вдиг жаден поглед във вътрешността на светналата заблудена кръчма. Той спре пред вратата, хвана ръчката с треперяща десница и поиска да отвори. Но внезапно един вътрешен глас го спре. ‚Тук не живее доктора‘ тихо промълви и бавно продължи по снежния друм . . .

Далече на горния край на улицата осветени прозорци показваха втората кръчма — втората стръв. Работника вървеше замаян и колкото повече приближаваше до вертепа, краките му, ставаха се по-бавни. И пред вратата й той спре . . .

Главата му гърмеше — ‚Защо пък? Само малко, само съвсем малко — една чашка, и пак ще продължа. Пари ще останат — сега има така много, така много!‘ мислеше бедния работник, помръдна се като виновен звяр и. . влезе.

И не бе само една чашка, не бяха две, три, а пет, десет . . . много, много...

И в джоба му не остана нито стотинка.

. . . . . .

Тъмно е. Снегът все тъй кротко си вали, вали . . .

Из заспалия град е мъртва нощна тишина. Само от време на време долитат нечовешки звуци на пиянска песен: работника от кожирската фабрика си отива . . .

И не води нито доктора, не носи нито сапун, нито обуща — но, отива си сам . . . със смъртта!

Печатница на Китов и Тулев—Самоков